

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

«Затверджую»

Завідувач кафедри соціальної
роботи та інклюзивної освіти

 Катерина

ПЕТРОВСЬКА

«04» вересня 2024 р.

**Методичні рекомендації
до написання курсових і кваліфікаційних робіт
для здобувачів I (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота**

Запоріжжя, 2024

Методичні рекомендації до написання курсових і кваліфікаційних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота. Запоріжжя: БДПУ, 2024 рік – 66 с.

Розробники:

Попова Анастасія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Катерина Володимирівна Петровська, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Тургенева Анастасія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Захарова Наталя Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри (циклової комісії) соціальної роботи та інклюзивної освіти.

від “04” вересня 2024 року (протокол № 2)

із змінами від “17” жовтня 2024 року (протокол № 2) на основі ухвали Методичної ради університету затверджених на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти від “22” жовтня 2024 року (протокол № 3)

Завідувач кафедри (циклової комісії)
соціальної роботи та інклюзивної освіти

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, методичні рекомендації щодо порядку вибору теми дослідження та її затвердження, складання програми дослідження, використання фактичного та статистичного матеріалу, побудови, структури та оформлення наукових робіт здобувачів вищої освіти, підготовки до попереднього захисту та захист наукової роботи.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
I. Загальні положення до написання курсової/кваліфікаційної роботи	6
II. Етапи підготовки курсової/кваліфікаційної роботи	9
III. Загальні рекомендації для написання курсової/кваліфікаційної роботи	12
IV. Структура курсової/кваліфікаційної роботи.....	13
V. Вимоги до технічного оформлення курсової/кваліфікаційної роботи	21
VI. Керівництво курсовою/кваліфікаційною роботою здобувача вищої освіти	26
VII. Захист курсової роботи.....	30
VIII. Захист кваліфікаційної роботи.....	31
IX. Типові помилки в написанні та оформленні курсової/кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти.....	37
X. Процедура перевірки кваліфікаційних робіт на наявність/відсутність плагіату.....	38
XI. Заключне слово	40
XII. Додатки	41

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації є науково-методичним супроводом для написання наукових (курсівих і кваліфікаційних (бакалаврських) робіт для здобувачів І (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота, які навчаються за освітньо-професійними програмами «Соціальна робота та соціальна педагогіка», «Соціальна робота та практична психологія».

Здобувачі вищої освіти, що навчаються за галуззю знань 23 Соціальна робота та спеціальністю 231 Соціальна робота підтверджують рівень своєї професійної підготовки, засвідчують готовність до самостійної дослідницької роботи у процесі підготовки та написання наукових робіт, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 557 від 24.04.2019). На другому і третьому курсах здобувачі вищої освіти виконують і захищають курсові роботи, на четвертому курсі – кваліфікаційну бакалаврську роботу.

Теми курсових робіт, які пропонує кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти БДПУ, сформульовані у такий спосіб, що дають змогу вирішити поставлене перед здобувачем вищої освіти наукове завдання у формі поглибленого реферування кількох важливих праць або співставлення певних наукових концепцій. У процесі написання курсової роботи важливим є те, що здобувач вищої освіти оволодіває практичними дослідницькими навичками, вміннями опрацьовувати та систематизувати різнопланові джерела з досліджуваної проблематики, робити власні узагальнення та логічні висновки, а також оформляти роботу згідно ustalеними вимогами. На цьому етапі написання наукових робіт ставиться за мету навчити здобувачів вищої освіти застосовувати елементарні дослідницькі прийоми та методи, розуміти суть і принципи методології наукової праці як такої, чітко розмежувавши її з іншими сферами та формами інтелектуального самовираження.

Дотримання здобувачем вищої освіти усіх вимог до оформлення курсової роботи сприяє формуванню в нього належного стилю наукової роботи, вихованню вимогливості до себе, прищепленню певних навичок проведення наукового дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи бакалаврського рівня розвивається та закріплюються дослідницькі аналітичні навички, сформовані у здобувачів вищої освіти раніше. Бажано, щоб проблеми, розглянуті в курсових проектах, переросли у кваліфікаційну роботу.

Бакалаврською кваліфікаційною роботою здобувач вищої освіти завершує свою навчальну та наукову підготовку в університеті в рамках конкретного освітнього ступеня. Вона повинна засвідчити професійну зрілість випускника, виявити його загальнонаукову та спеціальну підготовку, довести вміння застосовувати набуті знання для розв'язання конкретних наукових і практичних завдань. Бакалаврська кваліфікаційна робота має бути повноцінним та якісним

науковим продуктом, створеним на основі попереднього досвіду написання наукових робіт здобувачів вищої освіти.

Написання випускної кваліфікаційної роботи на першому рівні вищої освіти, її належний захист перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти є одним із головних моментів державної атестації випускників. Підготовлена кваліфікаційна робота із додержанням усіх вимог, які висуваються закладом освіти є однією з підстав отримання освітнього ступеня «магістр».

Процес підготовки та написання наукової роботи (курсової чи кваліфікаційної роботи) має свої особливості, етапи та обов'язкові складові, чітке і неухильне дотримання яких є запорукою для успішного завершення навчання.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ/КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Курсова робота (курсний проєкт) – це вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується здобувачами закладів вищої протягом навчального року з відповідної освітньої-компоненти з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, здобутих за час навчання, та їхнього застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Тематика курсової роботи є частиною наукового пошуку кафедри. Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який навчається за освітньо-професійними програмами «Соціальна робота та соціальна педагогіка», «Соціальна робота та практична психологія», протягом навчання пише 2 курсові роботи:

- на 2-му курсі з «Теорії та історії соціальної роботи»;
- на 3-му курсі з «Технологій соціальної роботи».

За кожним здобувачем закріплюється керівник курсової роботи у межах свого навчального навантаження. Проблеми наукового пошуку, зображені в курсових роботах здобувачів, можуть знайти своє продовження в кваліфікаційних роботах. Цим забезпечується послідовність науково-дослідницької діяльності здобувачів від попередніх курсів до наступних, послідовність засобів і форм її проведення відповідно до логіки навчального процесу.

Кваліфікаційна робота – це самостійне теоретико-прикладне наукове дослідження здобувача, спрямоване на розв'язання спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у галузі соціальної роботи, що виконується на завершальному етапі навчання бакалаврського рівня вищої освіти і є однією з форм підсумкової атестації з метою визначення набутих здобувачем компетентностей та сформованих результатів навчання відповідно до вимог освітньої програми, стандарту вищої освіти.

Мета підготовки та виконання кваліфікаційної роботи узгоджується із Стандартом вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 557 від 24.04.2019) і передбачає формування здатності у здобувачів вищої освіти розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачають здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в університеті та спрямована на вирішення наступних завдань:

- встановлення відповідності набутих здобувачем вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандарту вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій;
- визначення рівня готовності та спроможності здобувача вищої освіти до самостійної роботи за спеціальністю;

– систематизація теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за освітньою програмою, та їх практичне використання при вирішенні конкретних завдань у певній галузі професійної діяльності;

– демонстрація рівня оволодіння методикою досліджень та експерименту, використання сучасних технологій у процесі розв'язання завдань, які передбачені індивідуальним завданням на кваліфікаційну роботу.

Відповідно до Положення «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету» за кожним здобувачем закріплюється науковий керівник з числа професорів і доцентів, який здійснює керівництво здобувачем у написанні кваліфікаційної роботи.

Курсові та кваліфікаційні роботи здобувачів є однією з форм оцінювання практичних навичок розв'язання актуальних завдань соціальної сфери, отриманих здобувачем упродовж навчання, містить елементи новизни в практичній діяльності.

Курсова та кваліфікаційна робота виконується українською мовою, у т.ч. роботи з іноземних мов (крім робіт із мов національних меншин України).

Курсова робота здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має засвідчити володіння ними основами наукових досліджень; добирати методи дослідження, узагальнювати, аналізувати та систематизувати наукові джерела у відповідній галузі знань; збирати систематизувати і узагальнювати теоретичні та прості емпіричні відомості, самостійно обґрунтовувати висновки, дотримуючись усіх вимог академічної доброчесності.

Основні вимоги до курсової роботи (проєкту)

- Тематика. Має бути прямо пов'язана з тематикою освітніх компонент в ракурсі яких вони пишуться.
- Структура. Чітка структура курсової роботи відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Обсяг. Від 25 до 35 сторінок тексту на конкретну тему, оформлений відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Захист. Обов'язковий публічний захист роботи перед членами кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Кваліфікаційна робота здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має засвідчити володіння ними методологією наукового дослідження; здатність узагальнювати та аналізувати наукові джерела у відповідній галузі знань; працювати з нормативно-правовими документами; збирати систематизувати і узагальнювати емпіричні відомості; проводити їх статистичний аналіз; самостійно обґрунтовувати висновки, надавати практичні рекомендації за результатами проведеного дослідження, дотримуючись усіх вимог академічної доброчесності.

Основні вимоги до кваліфікаційної роботи

- Тематика. Має бути прямо пов'язана з тематикою освітньо-професійної програми та узгоджена із професійними інтересами здобувача.
- Структура. Чітка структура курсової роботи відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Обсяг. Бакалаврська кваліфікаційна робота - від 35 до 45 сторінок, на конкретну тему, оформлена відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- Апробація. Публікація основних результатів кваліфікаційної роботи у збірниках матеріалів конференцій, фахових журналах тощо є перевагою в отриманні оцінки рівня «А».
- Захист. Обов'язковий публічний захист роботи перед членами екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ/КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Назва етапу	Курсова робота	Кваліфікаційна робота (бакалаврська робота)
Підготовчий етап	1. Вибір теми самостійно*; 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Ознайомлення з літературою по темі; 4. Складання попереднього плану курсової роботи та затвердження його з керівником;	1. Вибір теми самостійно*; 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Ознайомлення з літературою по темі; 4. Складання попереднього плану кваліфікаційної роботи та затвердження його з керівником;
Робота над текстом	1. Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; 2. Теоретичне опрацювання пунктів плану, наповнення їх змістом та узгодження їх з науковим керівником; 3. Написання висновків до розділів та загальних висновків та узгодження їх з науковим керівником; 4. Систематизація додатків та ілюстративного матеріалу до курсової роботи та узгодження їх з керівником; 5. Внесення правок відповідно до рекомендацій наукового керівника протягом усього етапу роботи над текстом та узгодження їх з науковим керівником.	1. Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; 2. Теоретичне опрацювання пунктів плану, наповнення їх змістом та узгодження їх з науковим керівником; 3. Написання висновків до розділів та загальних висновків та узгодження їх з науковим керівником; 4. Систематизація додатків та ілюстративного матеріалу до кваліфікаційної роботи та узгодження їх з керівником; 5. Внесення правок відповідно до рекомендацій наукового керівника протягом усього етапу роботи над текстом та узгодження їх з науковим керівником.

Етап оформлення роботи	1. Складання списку використаних джерел; 2. Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; 1. 3. Остаточне узгодження готової роботи .	1. Складання списку використаних джерел; 2. Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; 3. Остаточне узгодження готової роботи .
Підготовка до захисту	1. Подання готової роботи на перевірку наявності/відсутності плагіату викладачу; 2. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру; 3. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником;	1. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі 2. Подання готової роботи на перевірку наявності/відсутності плагіату; 3. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру; 4. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником; 5. Підготовка супровідних документів;
Захист	1. Захист курсової роботи у визначений розкладом заліково-екзаменаційної сесії час.	1. Захист кваліфікаційної роботи перед членами ДЕК

*Здобувачі вищої освіти самостійно обирають тему курсової/кваліфікаційної роботи із запропонованого кафедрою переліку (див. Додаток Є.1, Є.2, Є.3, Є.4) або формулюють спільно з науковим керівником. Допускається внесення змін до теми, враховуючи пропозиції здобувачів вищої освіти, але у такому випадку здобувач вищої освіти має узгодити обрану тему з науковим керівником та затвердити ці зміни на кафедрі. Назва роботи повинна бути, по можливості, короткою (не більше 10-12 слів), відповідати напряму підготовки, спеціальності 231 Соціальна робота та освітньо-професійній програмі, вказувати на мету дослідження і його завершеність та бути на всіх етапах узгоджена з науковим керівником.

Під час першої консультації з науковим керівником уточнюється тема роботи, план дослідження, інструментарій, методи, основна література тощо. При цьому важливо, щоб тема наукової роботи не співпадала із темами, висвітленими у навчальній літературі, кваліфікаційна робота не повинна повторювати тематику попередніх (вже захищених) кваліфікаційних робіт/поданих та виграних проєктів. Такий підхід зорієнтований на стимулювання самостійного творчого наукового дослідження.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ/КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Перед виконанням наукової роботи здобувач вищої освіти повинен ознайомитися з основними вимогами до її написання та оформлення. Будь-яка наукова робота повинна мати ознаки самостійного дослідження. Важливо, щоб науковому дослідженню та написанню були притаманні: чіткість і логічна послідовність викладення матеріалу; переконливість аргументації; стислість і точність формулювань, які виключають можливість неоднозначного тлумачення; висвітлення експериментальних методик; конкретність викладення результатів дослідження; обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Після обрання теми наукової роботи здобувач вищої освіти повинен визначити мету та основні завдання, які він прагне виконати для того, щоб ґрунтовно дослідити окреслену проблему. Написання курсової, бакалаврської та магістерської роботи починається з визначення та висвітлення основного питання кожного розділу. Матеріал роботи може бути вичерпним, а зміст правильно розкритим, якщо здобувач попередньо вивчив наукові праці українських та зарубіжних вчених з досліджуваної ним проблеми. При написанні роботи здобувач вищої освіти повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких він бере цитати, матеріали або окремі результати. Необхідно дотримуватися правил цитування, оформлення зносок, списку використаної літератури.

У роботі повинні бути відображені:

- актуальність тематики та відповідність сучасному стану науки;
- обґрунтування вибраного напрямку дослідження та методів, якими ці дослідження здійснюються; аналіз та узагальнення наявних наукових результатів;
- наукова та практична цінність виконаної роботи.

Роботи здобувачів вищої освіти повинні містити елементи дослідження:

- вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (книг, журнальних статей та інших розробок) вітчизняних і зарубіжних авторів;
- систематизація та аналіз різних думок і підходів, формування власної точки зору на проблему, яка вивчається;
- порівняння теоретичних поглядів вчених і практичної діяльності вітчизняних і зарубіжних шкіл соціальної роботи; розробка методик і проведення експериментів; оформлення висновків та рекомендацій.

Вміння обґрунтовано представити матеріал свідчить про сформованість знань і переконань у здобувача вищої освіти, про їх системність та свідоме засвоєння. Курсова, бакалаврська та магістерська роботи повинні бути написані унормованою літературною мовою, з використанням наукової термінології, без зловживання цитатами, запозиченими із статей, підручників та з електронних джерел. У роботі не повинно бути граматичних та стилістичних помилок.

Структура курсової/кваліфікаційної роботи

Структура курсової роботи	Структура кваліфікаційної роботи
Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Вступ РОЗДІЛ 1. [НАЗВА] – теоретичний розділ 1.1. [Назва] 1.2. [Назва] ..... Висновки до першого розділу РОЗДІЛ 2. [НАЗВА] – теоретичний /або експериментальний розділ 2.1. [Назва] 2.2. [Назва] ..... Висновки до другого розділу ВИСНОВКИ СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ	Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Зміст Вступ РОЗДІЛ 1. [НАЗВА] – теоретичний розділ 1.1. [Назва] 1.2. [Назва] ..... Висновки до першого розділу РОЗДІЛ 2. [НАЗВА] – експериментальний розділ 2.1. [Назва] 2.2. [Назва] ..... Висновки до другого розділу ВИСНОВКИ СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ Завдання на кваліфікаційну роботу

Деталізація структури курсової/кваліфікаційної роботи

Рекомендується така структура курсової/кваліфікаційної роботи: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності); вступ; основна частина (суть роботи); висновки; список використаних джерел (перелік посилань); додатки (за необхідності).

До змісту включають структурні елементи у такому порядку: перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності).

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, який містить:

- найменування вищого навчального закладу, факультету, кафедри, де виконана робота;
- назву роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора та його статус;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;

➤ місто та рік подання роботи до захисту.

З цього аркуша починається загальна нумерація сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не вказується. Приклад оформлення титульної сторінки наведено у *додатку А*.

Зміст подають безпосередньо після титульного аркуша, починаючи з нової сторінки. Вступ; послідовно перелічені найменування всіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки) змісту роботи; висновків до розділів; висновків; список використаних джерел; назви додатків і номери сторінок, які містять початок відповідного матеріалу. Зразок змісту наведено у *додатку Б.1, Б.2*.

➤ Структура змісту курсової роботи – складається з 2-х розділів. Курсова робота з Теорії та історії соціальної роботи матиме 2 теоретичні розділи; з Технології соціальної роботи – 1-й розділ теоретичний, 2-й експериментальний.

➤ Структура змісту кваліфікаційної роботи складається з 2-х розділів. один з яких теоретичний, 2-й – практичний (експериментальний) або порівняльний.

Перелік умовних позначень складають за умови повторення таких позначень, як символи, абрєвіатури, скорочення, що не є загально-прийнятими, більше трьох разів у тексті. Цей перелік розміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Інакше – розшифровку цих елементів наводять у тексті там, де вперше згадують. У випадку, коли у роботі використовується специфічна термінологія чи вживаються маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їхній перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, що розміщують перед вступом. Перелік друкують двома колонками, у них зліва за абеткою наводять скорочення, справа – детальне тлумачення.

Вступ розташовують після переліку умовних позначень (якщо він є), починаючи з нової сторінки. У вступі до наукової роботи розкривають сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження/подання заявки на конкурс.

Вступ розкриває загальну характеристику наукової роботи і містить: актуальність, мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет, гіпотезу, методологію, структуру наукової роботи тощо.

Актуальність дослідження містить критичний аналіз та порівняння з відомими підходами до розв'язання проблеми, що дозволяє обґрунтувати її необхідність і доцільність для розвитку відповідної галузі науки України.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, і обране для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Предмет і об'єкт дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Сукупність особливих законів і закономірностей функціонування і розвитку об'єкта дослідження складає

предмет даної конкретної науки. Предметом пізнання вважають зафіксовані і включені в процес практичної діяльності людини сторони, властивості і відносини об'єкта, досліджувані з визначеною метою в даних обставинах і умовах.

Таким чином, предмет дослідження є більш вузьким за своїм розумінням, ніж об'єкт. *Предмет* є частиною, стороною, аспектом, елементом об'єкта. Наприклад, об'єктом дослідження може бути система соціального захисту населення, а предметом дослідження – особливості, закономірності формування системи соціального захисту населення в конкретному регіоні у визначений період часу.

Мета дослідження випливає із проблеми, тобто ціль дослідження полягає у тому, щоб розв'язати якусь проблему. Мета дослідження може бути пов'язана із:

- обґрунтуванням системи заходів, спрямованих на вирішення проблеми;
- обґрунтуванням закономірностей загального або часткового характеру.
- виявленню комплексу умов успішного вирішення деяких завдань;
- обґрунтуванням підходів до вирішення проблеми;
- добором оптимального обсягу фактів, логіки розкриття змісту даного явища тощо.

Формулювання мети може здійснюватися за формулою – теоретично обґрунтувати + предмет дослідження + розробити та експериментально перевірити + те, що буде складовою експерименту (модель, технологія тощо) + задля ....(вказати бажаний результат).

Для теоретичних курсових робіт може бути використана наступна формула: теоретично обґрунтувати + предмет дослідження + задля ....(вказати бажаний результат).

Можлива постановка і більш часткових цілей дослідження. Наприклад, можна поставити за мету: виявити умови раціонального використання методів соціально-педагогічної роботи; визначити ефективну систему заходів, спрямованих на забезпечення індивідуального підходу до клієнтів; установити найбільш загальний алгоритм вирішення зазначеного професійного завдання; обґрунтувати критерії добору змісту діяльності соціального педагога, досліджувати методіку прогнозування і т.д.

Гіпотеза дослідження.

Існують два типи гіпотез:

- описового характеру з вказівкою причин і можливих наслідків;
- пояснювального, коли розкриваються можливі наслідки з визначених факторів, а також умов, за яких ці наслідки обов'язково відбудуться, тобто розкривається, у силу яких причин і обставин дане дослідження має місце.

Гіпотеза не може містити очевидні положення, які не потребують доказів, у формулюванні гіпотези не повинна йти мова про обґрунтування

норми („повинна належати”, „повинна розвиватися”, „необхідно організувати”, „варто домогтися” тощо). Гіпотеза – припущення чогось, що дозволяє успішно вирішувати те чи інше завдання.

Реалізація поставленої мети та доведення гіпотези передбачають розв’язання певних завдань дослідження (у курсовій роботі має бути 3-4 завдання, у кваліфікаційній роботі їх має бути до 5).

Завдання дослідження можуть містити в собі наступне (у залежності від характеру наукової проблеми):

- вирішення зазначених теоретичних питань, що входять у загальну проблему (виявлення сутності досліджуваного поняття; подальше удосконалення його визначення; розробка критеріїв ефективності тощо) :
- експериментальне вивчення практики вирішення даної проблеми (виявлення її визначеного стану, недоліків і суперечностей тощо);
- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення поставленої мети;
- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів з погляду відповідності її критеріям оптимальності (ефективності);
- розробка методичних рекомендацій.

Завдання дослідження повинні бути відносно рівнозначні, не слід розташовувати поруч великі і часткові завдання, що є елементом попередніх.

Неодмінною вимогою до наукової роботи є логічна відповідність назви теми дослідження, об’єкта, предмета, цілей і завдань дослідження структурі роботи Сукупність висунутих завдань повинна відображати мету і змісту дослідження, що, у свою чергу, відповідає проблемі дослідження. Формулювання завдань розпочинається зі слів: проаналізувати/дослідити/вивчити/схарактеризувати/розробити/експериментально перевірити.

З метою вирішення поставлених завдань використовуються комплекс загальнонаукових педагогічних та психологічних методів теоретичного та емпіричного дослідження. Вибір *методів дослідження* при виконанні наукової роботи не є довільним, а визначається особливостями окреслених ними завдань, специфікою змісту проблем і можливостями дослідження. Їх коротко перераховують та змістовно визначають, що саме досліджувалося за допомогою того чи іншого методу.

Структура наукової роботи розкриває її структурні елементи. Наприклад, вступ, два розділи, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Необхідно вказати повний обсяг сторінок курсової/кваліфікаційної роботи, кількість уміщених таблиць і рисунків, кількість самостійних сторінок тексту, які вони займають, а також кількість найменувань, зазначених у списку використаних джерел.

Основна частина

Суть роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи. Кожний розділ починається з нової сторінки. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

У розділах основної частини наукової роботи подається (рис.1, 2, 3):

- огляд літератури за темою, характеристика базових понять теми, огляд нормативно-правової бази, і вибір напрямків досліджень;
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- відомості про проведені дослідження (теоретичні чи експериментальні);
- аналіз та узагальнення результатів досліджень.

Основна частина наукової роботи зазвичай складається з кількох розділів і підрозділів до них. Кожний підпункт/підрозділ повинен містити закінчену інформацію, завершуватися логічними та чіткими висновками. Повні докази або наочність дослідження можна розмістити у додатках. Кожен підрозділ закінчується висновками до підрозділу

В першому розділі (теоретичному) подають аналіз вітчизняної та закордонної літератури за темою, відомості про проведені теоретичні або експериментальні дослідження, характеристику базових понять теми, огляд нормативно-правової бази.

В другому розділі (теоретичному, на 2-му курсі) можуть розкриватися окремі аспекти досліджуваної теми, порівнюватися різні явища або явища у різних країнах чи різних часових проміжках тощо.

В другому розділі (експериментально-прикладному) – викладають результати власних досліджень, що дозволяють підтвердити чи спростувати гіпотезу дослідження, а також рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми.

Науковою робота повинна містити принципово новий матеріал або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій, в іншому аспекті. Потрібно застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, правомірність використання яких всебічно обґрунтовується у кожному конкретному випадку їх використання. Необхідно наводити вагомі й переконливі докази на користь обраної концепції, всебічно аналізувати і обґрунтовано критикувати протилежні їй позиції.

Наукову інформацію в роботі потрібно викладати якомога докладніше, розкриваючи хід і результати дослідження з детальним описом його методики. Повнота наукової інформації повинна відбиватись у деталізованому фактичному матеріалі з обґрунтуваннями, гіпотезами, теоретичними узагальненнями.

Матеріали роботи повинні містити конкретні, чітко сформульовані рекомендації, спрямовані на вдосконалення наявного стану досліджуваної

проблеми. Виклад матеріалу основної частини має бути логічно структурований і впорядкований відповідно до провідної ідеї дослідження.

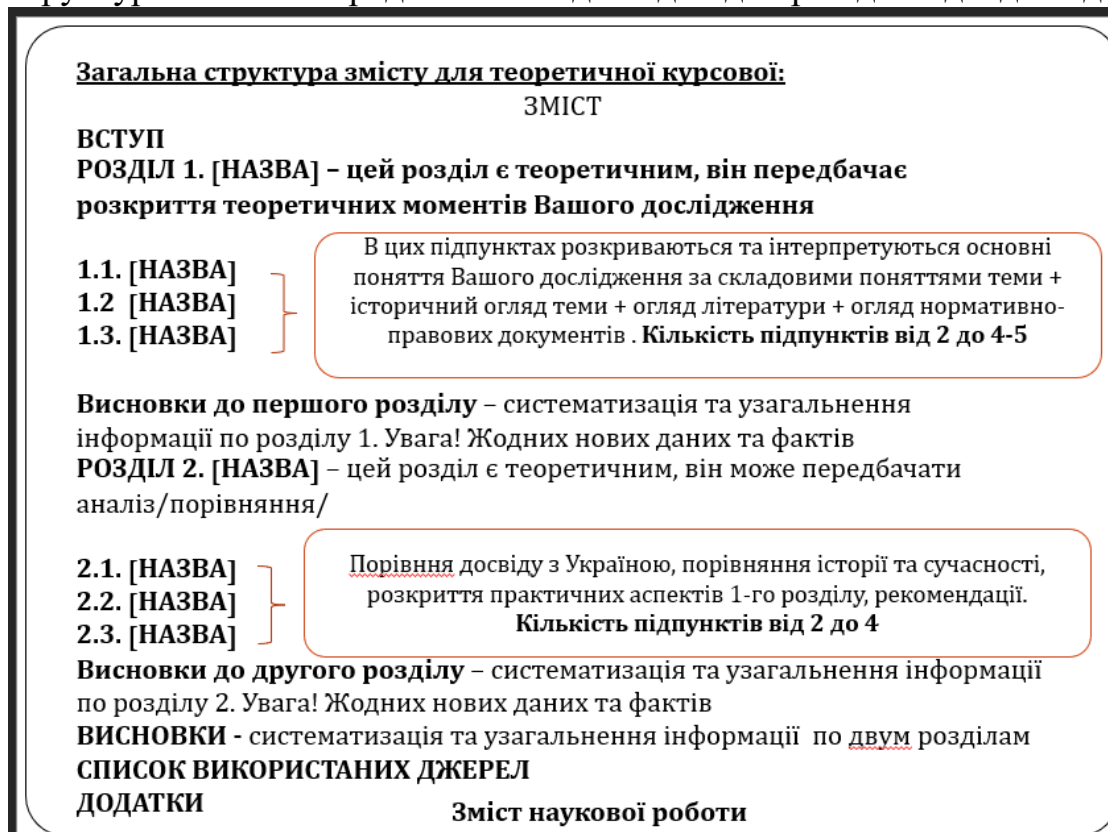

Рис. 1. Загальна структура змісту теоретичної курсової роботи

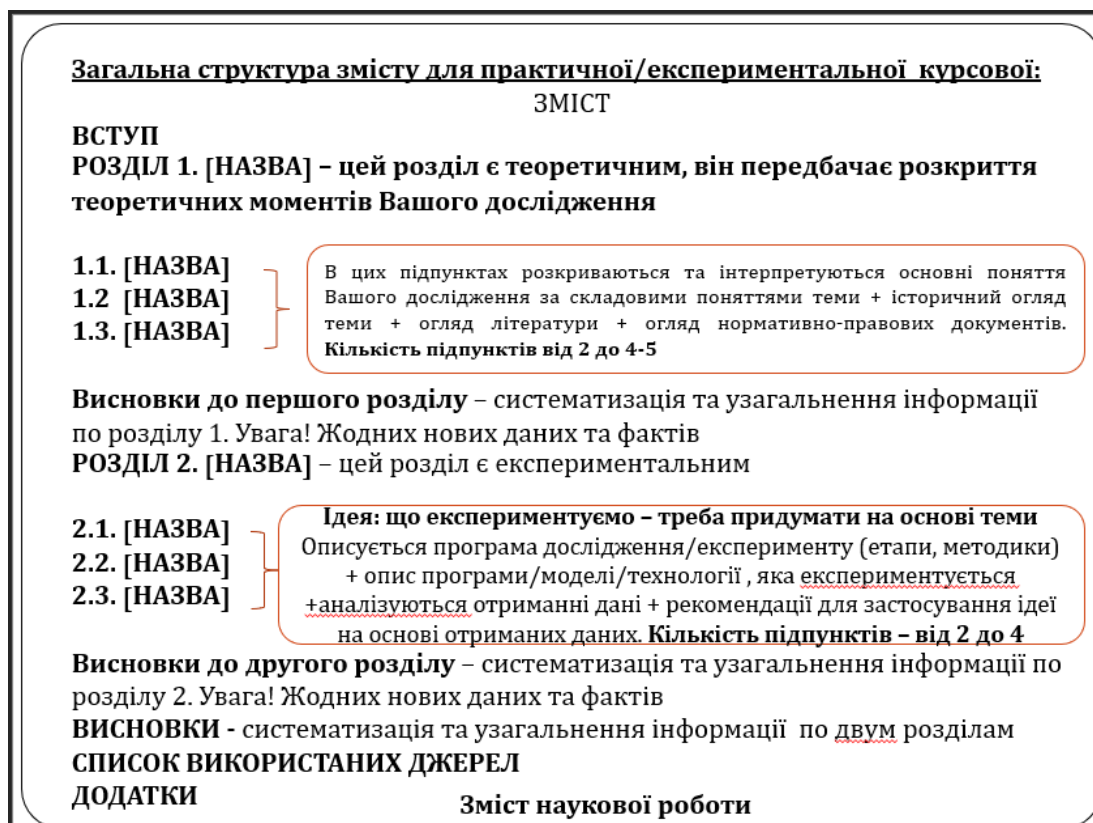

Рис. 2. Загальна структура змісту курсової роботи з експериментальною частиною

Загальна структура змісту для традиційної кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. [НАЗВА] – цей розділ є теоретичним, він передбачає розкриття теоретичних моментів Вашого дослідження

1.1. [НАЗВА]

1.2. [НАЗВА]

1.3. [НАЗВА]

В цих підпунктах розкриваються та інтерпретуються основні поняття Вашого дослідження за складовими поняттями теми + історичний огляд теми + огляд літератури + огляд нормативно-правових документів.
Кількість підпунктів від 2 до 4-5

Висновки до першого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 1. Увага! Жодних нових даних та фактів

РОЗДІЛ 2. [НАЗВА] – цей розділ є експериментальним

2.1. [НАЗВА]

2.2. [НАЗВА]

2.3. [НАЗВА]

Ідея: що експериментуємо – треба придумати на основі теми
Описується програма дослідження/експерименту (етапи, методики) + опис програми/моделі/технології, яка експериментується + аналізуються отриманні дані + рекомендації для застосування ідей на основі отриманих даних. Кількість підпунктів – від 2 до 4

Висновки до другого розділу – систематизація та узагальнення інформації по розділу 2. Увага! Жодних нових даних та фактів

ВИСНОВКИ - систематизація та узагальнення інформації по двум розділам

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Рис. 3. Загальна структура змісту традиційної кваліфікаційної роботи

Висновки

У курсовій/кваліфікаційній роботі висновки пишуться до кожного підрозділу та загальні.

У кваліфікаційній роботі є висновки до першого, до другого розділів та загальні висновки.

Висновки до підрозділів курсової/кваліфікаційної роботи – це підсумкові твердження, що узагальнюють основні результати дослідження та роблять акцент на ключових аспектах, які були розглянуті в підрозділі.

Висновки до підрозділів розміщуються після кожного підрозділу, виділяються заголовком наприклад "Висновок до першого розділу".

Загальні висновки курсової/кваліфікаційної роботи – це підсумковий розділ вашої роботи, де ви узагальнюєте основні результати проведеного дослідження, робите висновки щодо досягнення поставлених цілей і завдань, та формулюєте пропозиції або рекомендації для подальших дій.

Основні аспекти, які зазвичай включаються в загальні висновки курсової/кваліфікаційної роботи:

Підсумок результатів.

– короткий виклад того, що було досягнуто в рамках роботи. Наприклад, чи були досягнуті поставлені цілі, чи вдалося вирішити заявлені проблеми, які гіпотези підтвердилися.

Аналіз виконаної роботи.

- оцінка використаних методів, підходів, а також обґрунтування того, наскільки вони були ефективними.

Значення отриманих результатів.

- опис важливості отриманих результатів для науки, практики або суспільства. Тут можна також зазначити, як результати можуть бути використані на практиці або які відкриття можуть зробити подальші дослідження.

Рекомендації.

- пропозиції щодо подальших досліджень, практичних кроків або можливих напрямів розвитку теми.

Оцінка перспектив.

- оцінка перспектив впровадження результатів, розвитку теми або подальшого дослідження.

Важливо! Висновки пишуться відповідно до завдань дослідження, визначених у вступі курсової/кваліфікаційної роботи.

Загальні висновки допомагають підсумувати всю роботу, продемонструвати досягнення та дати напрямок для майбутніх дій або досліджень.

Загальні висновки розташовують безпосередньо після викладення суті роботи, починаючи з нової сторінки. Текст висновків можна поділяти на пункти.

Список використаних джерел

Наукове дослідження завершується списком використаних джерел, який починається з нової сторінки. Не рекомендується вживати у кваліфікаційних роботах інші назви цієї структурної частини (“Література”, “Бібліографія” чи інші). Перелік використаних джерел з його повним бібліографічним описом, на які є посилання в основній частині роботи у квадратних дужках (напр.[1, с.35]), наводиться після висновків, подається в алфавітному порядку.

Список використаних джерел оформлюється за вимогами ДСТУ 8302:2015 (додаток Г).

Для оформлення списку використаних джерел рекомендуємо користуватися сервісом - <https://www.grafiati.com/>.

Додатки

Додатки необхідно починати з нової сторінки. У додатках вміщуються матеріали, які:

- є необхідним для повноти роботи, але включення його до основної частини роботи може змінити логічне та впорядковане уявлення про роботу;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині роботи через великий обсяг або способи відтворення;
- може бути вилучений для широкого кола читачів, але є необхідним для фахівців.

У додатки наукової роботи, за необхідності, можна включити допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття змісту дослідження, зокрема:

- проміжні математичні доведення, формули та розрахунки;
- таблиці додаткових цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм розв’язання задач на комп’ютерах, розроблених під час роботи над дослідженням;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- додатковий перелік джерел, на які не було посилань у роботі, але які можуть викликати інтерес.

Додатки розміщують у порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки, повинен мати заголовок, що друкується угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкується слово “Додаток” і велика літера, якою позначається цей додаток. Додатки позначають не цифрами, а великими літерами української абетки (А, Б, В і т.д.). Текст кожного додатка може бути поділений на розділи, що нумерують у його межах (наприклад А.1, А.2, тобто 1-й та 2-й відповідно розділи додатку А).

ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ/КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Курсову/кваліфікаційну роботу здобувачі вищої освіти виконують самостійно, дотримуючись рекомендованої структури та вимог до технічного оформлення.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкуються великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Після назви заголовка крапка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Після заголовка (за винятком заголовка пункту) та текстом пропускають один рядок. Кожну структурну частину роботи слід починати з нової сторінки (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки).

Сторінки, розділи, параграфи, пункти, рисунки, таблиці нумеруються арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Нумерацію починають зі сторінки “ВСТУП”, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Зміст, перелік умовних позначень, перші сторінки вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, розділів не нумерують, але включають у загальну нумерацію. Номер розділу ставиться після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Після номера підрозділу (параграфу) ставиться крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку записують заголовок підрозділу (параграфу).

Курсова, кваліфікаційна робота набирається на комп’ютері через 1,5 інтервали (29-30 рядків на сторінці) і друкується з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використовувати для таблиць та ілюстрацій папір формату А3. Обсяг курсової роботи на 2-му курсі – 20 - 25 сторінок. Рекомендований обсяг курсової роботи на третьому курсі – 25 – 35 сторінок, бакалаврської кваліфікаційної роботи – від 35 до 45 сторінок. Обсяг може мати відхилення в межах не більше +/- 30%. В облікований обсяг роботи не включається список використаних джерел та додатки.

Друкуючи роботу, необхідно залишати поля: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм. Оптимально залишати поля: ліве – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє і нижнє - 2 см (див. *додаток В*). Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Стандарт комп’ютерного шрифту: Times New Roman, розмір шрифту 14. Ілюстративні матеріали повинні відповідати формату А4, їх включають до загальної нумерації сторінок роботи, якщо вони розміщуються по тексту роботи, або розміщують, як звичайно, у додатках.

Окремі слова, формули, знаки, які вписуються у друкований текст, мають бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатися до щільності основного тексту роботи.

Прізвища, назви установ, організацій та інші власні назви у науковій роботі наводяться мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень вживаються відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок розміри яких більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у роботі дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права.

Фотознімки розміром менше за формат А4 мають бути наклеєні на аркуш білого паперу формату А4.

У роботах необхідно обов'язково подавати посилання на джерела та літературу, використану при написанні роботи. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті записуються у квадратних дужках [7,23,45,87] або використовуються посторінкові виноски, у яких вказуються вихідні дані видання, на яке посилається автор. Посилаються на джерело та сторінку (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело загалом).

Наприклад:

1. Дослідник М.Фірсов розширює розуміння суті соціальної роботи, включаючи в неї як допомогу, розвиток власних ресурсів, в системі соціокультурних і психосоціальних взаємодій і відносин різних суб'єктів [17].
2. Методи соціальної роботи – „це сукупність технологій, дослідницьких і терапевтичних процедур, способів діяльності, за допомогою яких здійснюється соціальна робота” [9, с. 78].
3. Окрім того, на думку П.Павленок та В.Курбатова [7, с.78;14, с.120], методи соціальної роботи включаються у більш загальні поняття – «соціальні технології».

Цифри в [...] відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел літератури.

Порядок оформлення ілюстративного матеріалу і таблиць

Під час захисту наукової роботи здобувач вищої освіти може використовувати ілюстративний матеріал (таблиці, схеми, графіки, діаграми).

Ілюстративний матеріал повинен мати назву, яка записується після номера ілюстрації, за потреби його доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). У текстовій частині роботи таблиці та ілюстрації розміщують відразу після посилання на них або на наступній сторінці. Їх позначають словом „Рис.” і нумерують послідовно у межах розділу (це не стосується ілюстрацій, поданих у додатках). Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера (у межах розділу). Наприклад: Рис.1.3 (тобто третій рисунок першого розділу)

Цифровий матеріал часто подається у таблицях, в яких інформація групується в рядки і графи, відокремлені одна від одної вертикальними та горизонтальними лініями. Як правило, таблиця складається з таких елементів: порядкового номера і тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф, горизонтальних рядків і вертикальних граф.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують зверху і друкують симетрично до тексту. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу.

Заголовки колонок записують з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони є складовими одного речення із заголовком (якщо вони самостійні, тоді з великої). Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

У текстовій частині роботи повинні бути посилання на всі таблиці, наприклад: „...у табл. 1.1” (першій таблиці першого розділу), „див. табл. 2.2” (другу таблицю другого розділу).

Ілюстративний матеріал, який використовується під час захисту роботи для наочності проведеного дослідження, виконують самостійно на білому аркуші формату А4 або на прозорій плівці формату А4 (прозирки), коли є можливість застосувати проектор. Основною вимогою до ілюстрацій є величина шрифту (бажано, щоби інформацію можна було прочитати з останньої партії аудиторії, в якій відбуватиметься захист).

Порядок оформлення списку використаних джерел

У текстовій частині наукової роботи здобувача вищої освіти є обов’язковим посилання на використані літературні джерела. Такі посилання повинні відповідати їх порядковим номерам у списку, який складають одним із запропонованих способів:

Доцільним для курсових/кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти є алфавітно-нумераційний порядок розташування літературних джерел оформлений за вимогами ДСТУ ВАК 2015 (див. додаток Г). Їх записують в алфавітному порядку за прізвищами авторів (якщо в авторів однакові прізвища, тоді їхню послідовність визначають ініціали; якщо використано декілька праць одного автора, то їх записують в алфавітному порядку за першими буквами назв цих публікацій, праці одного автора з однаковими назвами розташовується за хронологією) або за назвами творів, що не записані на окремого автора. Список літератури має єдину наскрізну нумерацію.

Вимоги до оформлення додатків

Додатки слід оформлювати у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті наукової роботи.

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок, надрукований посередині рядка з великої літери. Посередині рядка над заголовком з великої літери повинно бути надруковано слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток.

Якщо додаток (додатки) оформлюється як окрема частина наукової роботи, то він повинен мати титульну сторінку.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається "дод. А". Додатки повинні мати спільну з роботою наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог стандарту. У такому разі перед кожним номером ставиться позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А. 2 — другий розділ додатка А; В. 3.1 — підрозділ 3.1 додатка В; Д. 4.1.2 — пункт 4.1.2 додатка Д; З. 1.3.3.4 — підпункт 1.3.3.4 додатка З.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є в тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка. Наприклад: рисунок В.3 — третій рисунок додатка В; таблиця А.2 — друга таблиця додатка А; формула (А.1) — перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння. їх нумерують так: рисунок А.1, таблиця А.1, формула В.1.

Джерела, які здобувач вищої освіти цитує лише в додатках, розглядають незалежно від процитованих в основній частині наукової роботи і перелічується наприкінці кожного додатка у списку використаної літератури.

Форма цитування, правила складання списку використаної літератури і виносков повинні бути аналогічними прийнятим в основній частині курсової/кваліфікаційної роботи. Перед номером цитати і відповідним номером у списку використаної літератури і у виносках ставлять позначення додатка.

Якщо в роботі здобувача вищої освіти як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документа цього виду, його копію вміщують у курсовій/кваліфікаційній роботі без змін в оригіналі. Перед копією документа вміщують аркуш, на якому посередині друкують слово "ДОДАТОК" і назву додатку (за наявності), праворуч у верхньому куті аркуша проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи (нумерацію сторінок документа залишають).

Здобувач вищої освіти оформлює обкладинку (сторінки 3 і 1) згідно з вимогами стандарту з бібліотечної та видавничої справи.

Крім обов'язкових елементів кваліфікаційна робота може включати як додатки витяги з нормативних актів, копи документів, зразки анкет, за якими виконувалось узагальнення практики, дані соціологічних досліджень, таблиці, схеми тощо.

КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ/КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівництво курсовою/кваліфікаційною роботою здобувача вищої освіти здійснюється з метою надання йому необхідної допомоги у процесі її написання, а також здійснення контролю за дотриманням вимог, які висуваються до кваліфікаційної роботи у закладах вищої освіти. Науковий керівник кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти призначається завідувачем кафедри і затверджується наказом декана Факультету. Науковий керівник курсової роботи призначається відповідно до розподілу навчального навантаження.

Керівник кваліфікаційної роботи (кваліфікаційного проекту) – це науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь та /або вчене звання і проводить наукові дослідження за відповідним напрямом або є фахівцем-практиком (з досвідом практичної діяльності понад 5 років) та здійснює керівництво виконанням кваліфікаційної роботи («Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету»).

Керівник курсової/кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- разом із здобувачем визначити/сформулювати тему наукової роботи;
- надати здобувачу вищої освіти допомогу щодо розробки /плану роботи над курсовою/календарного плану-графіка на виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендувати необхідну вітчизняну і закордонну літературу, довідково-нормативні й інші джерела за темою дослідження;
- проводити консультації відповідно до плану-графіку;
- контролювати хід виконання роботи і нести відповідальність за її своєчасне та якісне виконання до моменту захисту;
- перевіряти текст роботи під час написання окремих розділів, робити зауваження і вказувати на недоліки для своєчасного їх усунення;
- переконатись в дотриманні здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності;
- дати письмовий висновок про роботу та характеристику діяльності здобувача вищої освіти за встановленою формою.

До основних належать такі форми керівництва:

- попередні консультації;
- погодження плану наукової роботи;
- поточні консультації;
- погодження бази і методик проведення експерименту;
- перевірка наукової роботи;
- написання відгуку на роботу;
- консультація з питань захисту наукової роботи здобувача

вищої освіти.

Науковий керівник несе відповідальність за стан виконання та оформлення наукових робіт.

Попередні консультації

Попередні консультації, зокрема, включають:

- загальну консультацію щодо основних вимог до наукової роботи на відповідній кафедрі факультету (форма виконання, обсяг, терміни написання, особливості змісту окремих розділів тощо);
- поради щодо вибору теми, бібліографії (необхідний обсяг нормативного матеріалу, основні монографічні роботи, теми, останні публікації в періодиці, зарубіжні джерела, методика складання списку літератури тощо);
- рекомендації щодо використання в науковій роботі матеріалів практики (насамперед неопублікованих) та інших матеріалів ілюстративного характеру.

У результаті попередніх консультацій здобувач вищої освіти має одержати чіткі та конкретні орієнтири щодо того, що таке наукова робота і що він має зробити на початковому етапі її написання.

Погодження плану курсової/кваліфікаційної роботи і визначення індивідуального завдання

Як правило, ця форма керівництва науковою роботою передбачає:

- рекомендації здобувачу вищої освіти щодо опрацювання джерел, необхідних для складання змісту наукової роботи;
- ознайомлення з запропонованим здобувачем вищої освіти планом наукової роботи;
- оцінка змісту запропонованого плану;
- у разі потреби — формулювання конкретних зауважень і пропозицій щодо плану/ідей та їх обговорення із здобувачем вищої освіти.

У результаті на цьому етапі повинен бути вироблений і узгоджений основний варіант (іноді на основі кількох варіантів) плану курсової/кваліфікаційної роботи. Згідно з планом роботи керівник окреслює здобувачу вищої освіти індивідуальні завдання.

Поточні консультації

Поточні консультації можуть проводитися з окремих питань:

- узагальнення результатів експерименту та опрацювання матеріалів дослідження;
- уточнення позиції здобувача вищої освіти щодо висвітлення спірних питань;
- використання отриманих статистичних даних, досвіду практичної роботи центрів соціальної допомоги та соціальних служб для молоді тощо;

➤ формулювання пропозицій щодо вдосконалення соціальної роботи з конкретного напрямку дослідження, розробки, рекомендації практичного характеру та ін.

У результаті поточних консультацій здобувач вищої освіти має отримати від керівника конкретну допомогу у вирішенні питань, які з'являються у нього в процесі створення першого варіанту наукової роботи.

Перевірка курсової/кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

За домовленістю між керівником і здобувачем вищої освіти перевірка наукової роботи може відбуватися поетапно, що проводиться у процесі її написання, або перевірка першого варіанту загалом.

Після перевірки керівник дає загальну оцінку напрацьованого матеріалу:

- якою мірою поданий матеріал відповідає вимогам до відповідного рівня наукової роботи;
- робить зауваження, які здобувач вищої освіти обов'язково має врахувати при доопрацюванні (здобувач вищої освіти може відстоювати свою позицію аргументуючи її).

Якщо здобувач вищої освіти відмовляється враховувати вмотивовані зауваження чи рекомендації керівника наукової роботи, останній попереджає здобувача вищої освіти про те, які наслідки на його думку, це матиме: негативний відгук, негативна рецензія, зниження оцінки за наукову роботу під час її захисту тощо.

Остаточне рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів ВО приймається після попереднього захисту на засіданні кафедри та участі здобувача вищої освіти у науковій конференції. Рішення про оцінку щодо курсової роботи науковий керівник приймає самостійно, беручи до уваги зміст роботи, своєчасність та якість роботи.

Написання відгуку на кваліфікаційну роботу

Після подання здобувачем вищої освіти остаточного варіанту кваліфікаційної роботи керівник пише офіційний відгук на роботу. Зміст відгуку залежить від конкретних висновків, які керівник зробив після перевірки остаточного варіанта кваліфікаційної роботи.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, повністю відповідає вимогам, які ставляться до обраного формату кваліфікаційної роботи, він у загальній формі відзначає це у відгуку і робить висновок щодо можливості допущення роботи до захисту.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, в основному відповідає вимогам до обраного формату кваліфікаційної роботи, він зазначає це у відгуку. Водночас керівник може навести конкретні недоліки поданого варіанту роботи, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо

можливості допущення поданого варіанта кваліфікаційної роботи до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, загалом не відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи, він зазначає це у відгуку. Водночас керівник зобов'язаний навести найістотніші недоліки поданого варіанта, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо неможливості допуску поданого варіанту кваліфікаційної роботи до захисту.

Наявність відгуку на кваліфікаційну роботу є необхідним для прийняття рішення завідувачем кафедри про її допущення чи недопущення до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів ВО.

Вимоги до рецензії на кваліфікаційну роботу

Рецензування кваліфікаційної роботи є важливим елементом забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти, який дозволяє об'єктивно оцінити рівень виконання дослідження, відповідність роботи вимогам навчального закладу та актуальним науковим стандартам. Рецензія є обов'язковим компонентом процедури захисту кваліфікаційної роботи, і вона повинна містити всебічний аналіз роботи, висновки та рекомендації рецензента. Рецензія подається в комплекті з кваліфікаційною роботою.

Основні вимоги до рецензії:

- рецензія може бути внутрішньою (від науково-педагогічного працівника кафедри, факультету, університету, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи) або зовнішньою (від незалежного експерта з іншого закладу освіти чи наукової установи, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи);
- рецензент повинен мати науковий ступінь та вчене звання, що відповідають профілю роботи.

Основні елементи рецензії:

1. Вступ передбачає коротку характеристика теми роботи, її актуальності та значущості. Оцінка відповідності теми сучасним тенденціям у відповідній галузі науки чи практики.
2. Оцінка структури та змісту роботи має передбачати аналіз логічної побудови роботи, послідовності викладення матеріалу; оцінку відповідності структури роботи вимогам до кваліфікаційних робіт (наявність вступу, теоретичної та практичної частин, висновків, списку використаних джерел, додатків); перевірка чіткості та коректності формулювання основних цілей і завдань роботи.
3. Оцінка теоретичної частини має включати огляд та аналіз використаних джерел, їх актуальності та достатності; відповідність теоретичної частини сучасним науковим підходам; оцінку глибини розробки теоретичних питань, обґрунтованості зроблених висновків.
4. Оцінка практичної частини включає аналіз застосованих методів дослідження, їх адекватності поставленим завданням; оцінку якості та обсягу

проведеного дослідження, обґрунтованості отриманих результатів; відповідність висновків та рекомендацій отриманим даним.

5. Наукова новизна та практична значущість передбачає оцінку наукової новизни роботи, зокрема, чи є нові підходи, моделі, рішення, запропоновані автором; аналіз практичної цінності роботи та можливості впровадження її результатів у практику.

6. Мовна та стилістична оцінка включає оцінку якості викладення матеріалу, логічності, послідовності, ясності та грамотності тексту; виявлення можливих помилок або недоліків у стилістиці та оформленні роботи.

7. Недоліки та рекомендації передбачають опис вказівок на основні недоліки роботи, їхній вплив на загальний рівень дослідження; рекомендацій щодо покращення роботи, можливі шляхи доопрацювання та вдосконалення.

8. Загальний висновок передбачає підсумковий висновок щодо відповідності роботи вимогам до кваліфікаційних робіт; оцінку роботи за 100-бальною шкалою або за іншим критерієм, прийнятим у навчальному закладі; рекомендація щодо допуску роботи до захисту.

Інші аспекти рецензії:

- рецензія повинна бути об'єктивною, ґрунтуватися на аналізі фактичного змісту роботи та її відповідності вимогам.
- усі зауваження та рекомендації рецензента мають бути аргументованими та конкретними, що сприятиме покращенню роботи.
- рецензент повинен підписати рецензію, вказавши свою посаду, науковий ступінь та вчене звання.

Рецензія є важливим документом, який демонструє не лише рівень підготовки студента, але й якість наукового керівництва та організації навчального процесу. Вона допомагає комісії об'єктивно оцінити рівень виконання кваліфікаційної роботи під час захисту.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсову роботу здобувач вищої освіти захищає у присутності інших здобувачів вищої освіти (може бути вся академічна група або проблемна наукова група) та 2-3 члени комісії. Тези доповіді здобувач вищої освіти готує заздалегідь. Доповідь повинна бути змістовною і тривати 5–8 хвилин.

У доповіді необхідно:

- назвати тему курсової роботи, підкреслити її актуальність та значущість;
- сформулювати основну мету і завдання дослідження;
- стисло розкрити зміст структури роботи;
- доповісти про результати роботи, зроблені висновки і внесені пропозиції.

Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання викладачів та здобувачів вищої освіти. *Під час захисту оцінюються:* якість

виконаної здобувачем вищої освіти наукової роботи, рівень знань і набутих навичок щодо висвітленої теми, вміння аналізувати практичну діяльність організацій, логічно і аргументовано викладати думки, відповідати на запитання, обґрунтовувати власну точку зору.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за чотирибальною системою („відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”), проставляються в заліковій відомості навчальної групи та заліковій книжці здобувача вищої освіти. У разі незадовільної оцінки курсову роботу необхідно доопрацювати або виконати нову за іншою темою.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційну роботу разом з демонстраційним матеріалом (презентацією та усіма необхідними супровідними документами подають на кафедру за графіком її виконання. Після ознайомлення із змістом і оформленням роботи кафедра організовує попередній захист роботи, вирішує питання про допуск до захисту перед Державною атестаційною комісією.

До захисту кваліфікаційних робіт допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми.

Для захисту кваліфікаційної роботи подають:

- виконану випускню кваліфікаційну роботу;
- доповідь та презентацію виступу;
- довідку про перевірку на плагіат;
- висновок Експертної комісії
- супровідні документи (*див. Додаток Д*):
  - відгук наукового керівника;
  - відгук кафедри;
  - рецензія на роботу;
  - завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
  - подання голові екзаменаційної комісії;
  - довідку про успішність.

Робота подається у двох друківаних примірниках з підписом здобувача вищої освіти, наукового керівника. Додається також диск з комп'ютерним варіантом роботи.

Під час дистанційного навчання, кваліфікаційна робота подається в електронному варіанті із вставленням необхідних підписів наукового керівника, здобувача та представників адміністрації факультету.

До екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи: друківані статті за темою роботи; документи, що вказують на практичне застосування роботи; макети, зразки матеріалів тощо.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо:

- робота не відповідає вимогам означених методичних рекомендацій;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затвердженою;
- робота виконана несамотійно;
- структура роботи не відповідає методичним вимогам;
- відсутня апробація результатів дослідження;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота недбало оформлена;
- відсутній відзив наукового керівника;
- відсутня перевірка роботи на наявність/відсутність плагіату та рішення Експертної комісії;
- робота містить унікальність менше 50 % та рішенням Експертної комісії визнана як така, що містить плагіат.

Захист кваліфікаційних робіт, як і складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів ВО при обов'язковій присутності Голови комісії або його заступника.

Виступ здобувача вищої освіти

Здобувач вищої освіти готує тези виступу чи повний його текст та графічний його супровід у вигляді презентації, як правило, заздалегідь. Для захисту кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти надається 10-12 хвилин.

Текст виступу для кваліфікаційної роботи включає:

- обґрунтування актуальності вибраної теми наукової роботи;
- визначення категоріального апарата дослідження;
- висвітлення найважливіших теоретичних і практичних проблем з теми роботи, визначення власної позиції щодо спірних питань відповідно до завдань дослідження;
- конкретні висновки, пропозиції та рекомендації, подальші наукові дослідження з теми роботи тощо.

Текст кваліфікаційної роботи та виступ здобувача вищої освіти є підставою для попередніх висновків членів екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО щодо оцінки кваліфікаційної роботи, сумлінності та самостійності здобувача вищої освіти в роботі над обраною темою дослідження.

Звітними документами про захист кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти є: виконана кваліфікаційна робота; письмовий відгук наукового керівника; письмова рецензія на кваліфікаційну роботу; протокол засідання членів атестаційної комісії.

Запитання та відповіді

Після виступу здобувач вищої освіти має відповідати на запитання, які можуть бути поставлені йому присутніми. Ставити питання мають право голова (головуючий на засіданні) та члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО, а з дозволу голови (головуючого на засіданні) екзаменаційної комісією з атестації здобувачів ВО й інші присутні особи. Запитання повинні стосуватися змісту чи форми кваліфікаційної роботи, а також окремих положень, сформульованих здобувачем вищої освіти під час його виступу на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО.

Відповіді на питання мають бути короткими, аргументованими, чіткими та конкретними. Вони повинні показати рівень загальної соціально-педагогічної грамотності здобувача вищої освіти і рівень його підготовки за обраною спеціалізацією. Відповіді здобувача вищої освіти під час захисту кваліфікаційної роботи сприяють поглибленню висновків, які роблять члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО після виступу здобувача вищої освіти.

Оцінка курсової/кваліфікаційної роботи

Рішення щодо оцінки курсової роботи приймає керівник, керуючись критеріями оцінки наукових робіт та внутрішньою університетською шкалою.

Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО самостійно приймає рішення щодо оцінки кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти з урахуванням як особистого ознайомлення, так і з огляду на якість її захисту, і на закритому засіданні ці оцінки повідомляється іншим членам екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО. Рішення щодо остаточної оцінки приймається після обговорення члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО. Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО у разі незгоди з остаточною оцінкою має право на окрему думку, яку він може записати у протоколі екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО.

Підсумкову оцінку за шкалою ECTS оголошує голова ДЕК у присутності здобувачів вищої освіти.

У разі отримання незадовільної оцінки здобувач вищої освіти має право подати апеляцію за правилами визначеними п. 7.2.2.2. Положення «Про організацію освітнього процесу у БДПУ». У якому зазначено, що «за незгоди з оцінкою за атестаційний іспит і/або захист кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має право подати апеляцію на ім'я ректора не пізніше 12 години наступного робочого дня після оголошення результату іспиту. У разі надходження апеляції розпорядженням ректора (першого проректора) створюється комісія для її розгляду. Апеляція розглядається протягом трьох робочих днів після її подання. Порядок оскарження та розгляду апеляційної скарги визначається положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти в БДПУ».

Критерії оцінки курсової/кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти

Наукові роботи здобувачів вищої освіти оцінюються таким чином:

90-100 балів (А):

1. Науковий апарат чітко і коректно визначено, реалізація мети і завдань добре прослідковується у тексті роботи.
2. Структура логічна, обґрунтована, яка повністю охоплює тему і дозволяє всебічно її розкрити.
3. У змісті використані актуальні наукові джерела (за останні 2–3 роки), представлений детальний аналіз підходів і концепцій.
4. Висвітлені всі аспекти теми, у тому числі спеціальні питання.
5. Висновки і пропозиції чітко і обґрунтовано викладені, мають наукове і практичне значення.
6. Робота відповідає всім вимогам, має якісне оформлення.
7. Робота вчасно погоджена з науковим керівником, виконані всі завдання.
8. Здобувач вищої освіти впевнено захищає роботу, демонструє глибокі знання теми і вміє аргументувати свої твердження.

78-89 балів (В):

1. Науковий апарат добре визначено, але не завжди повністю відображено в тексті роботи.
2. Структура логічна, але можуть бути незначні недоліки, що частково не охоплюють всі питання теми.
3. Зміст розкриває тему, використані сучасні наукові джерела, але аналіз не завжди глибокий.
4. Висвітлено основні питання теми, але спеціальні проблеми або не розкриті, або розглянуті поверхово.
5. Висновки і пропозиції чіткі і обґрунтовані, але відсутні деякі рекомендації або їх недостатньо аргументовано.
6. Робота в основному відповідає вимогам, але можуть бути незначні недоліки в оформленні та форматуванні.
7. Робота погоджувалась з науковим керівником, але можуть бути незначні затримки або недопрацювання.
8. Здобувач вищої освіти дає правильні відповіді, добре орієнтується в темі, але може бути дещо невпевнений у деталях або аргументації.

65-77 балів (С):

1. Науковий апарат визначено, але не зовсім чітко, зміст роботи частково відображає реалізацію мети та завдань.
2. Структура відповідає вимогам, але є незначні відхилення або прогалини у висвітленні теми.
3. Зміст містить недоліки, використані наукові джерела, але їх недостатньо, відсутній глибокий аналіз нормативних актів і практики.
4. Основні питання теми розкриті, але без глибокого аналізу або вирішення спеціальних проблем.

5. Висновки і пропозиції присутні, але можуть бути нечітко сформульовані або недостатньо обґрунтовані.
6. Допущені незначні помилки в оформленні або стилістиці тексту.
7. Здобувач вищої освіти узгоджував роботу з керівником, але не завжди своєчасно виконував рекомендації.
8. Здобувач вищої освіти володіє темою, але не завжди впевнено відповідає на питання або припускається незначних помилок в аргументації.

58-64 балів (D):

1. Науковий апарат має недоліки або неточності, мета і завдання не повно відображаються в змісті роботи.
2. Структура має значні відхилення від логічної структури, не всі основні питання висвітлені.
3. Використано мало джерел або застарілі матеріали. Відсутній системний аналіз обраної теми.
4. Робота частково відповідає темі, але значна частина питань повністю не розкрита.
5. Висновки і пропозиції є, але нечіткі або не аргументовані.
6. Оформлення з помилками або порушеннями вимог.
7. Здобувач вищої освіти не завжди вчасно узгоджував роботу з керівником.
8. Здобувач вищої освіти допускає неточності у відповідях, не володіє всіма аспектами теми.

50-57 балів (E):

1. Науковий апарат має значні недоліки або неточності, зміст роботи слабо відображає реалізацію мети і завдань дослідження.
2. Структура роботи має значні недоліки або не відповідає вимогам.
3. Використано мало джерел, відсутній аналіз складових теми, наукові дані застарілі.
4. Основні питання не розкриті або поверхнево висвітлені.
5. Висновки і пропозиції відсутні, мають суттєві недоліки або не мають аргументації.
6. Робота містить багато помилок, оформлення некоректне.
7. Співпраця з керівником майже відсутня.
8. Здобувач вищої освіти дає неточні відповіді, не орієнтується в темі.

35-49 балів (FX):

1. Науковий апарат не визначено або сформульовано некоректно.
2. Структура хаотична або взагалі відсутня.
3. Наукові джерела неактуальні або взагалі відсутні, відсутній аналіз.
4. Тема не розкрита.
5. Висновки і пропозиції відсутні або повністю неконкретні.
6. Багато помилок, оформлення не відповідає вимогам.
7. Співпраця з науковим керівником відсутня або робота подана з великим запізненням.
8. Здобувач вищої освіти не орієнтується в змісті роботи.

1-34 балів (F):

1. Науковий апарат відсутній або сформульований повністю некоректно.
2. Відсутня структура або робота не відповідає темі.
3. Використані матеріали не відповідають темі або є застарілими.
4. Тема не розкрита, робота не має наукової основи.
5. Висновки і пропозиції повністю відсутні або некоректні.
6. Текст містить багато помилок, оформлення відсутнє.
7. Співпраця з керівником відсутня.
8. Здобувач вищої освіти не знає зміст роботи, не може відповісти на питання.

Шкала оцінювання: внутрішня університетська шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

ТИПОВІ ПОМИЛКИ В НАПИСАННІ ТА ОФОРМЛЕННІ КУРСОВИХ/КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Зміст роботи не відповідає плану наукової роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.
2. План наукової роботи не співвідноситься з науковим апаратом наукової роботи.
3. Сформульовані розділи (підрозділи чи параграфи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.
4. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відображає специфіки об'єкта та предмета дослідження.
5. Автор не проявив самостійності, робота є компіляцією або навіть плагіатом.
6. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової наукової літератури за останні 5-10 років з теми дослідження.
7. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з означеної теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваності проблеми.
8. Не розкрито зміст та організацію особистого експериментального (бакалаврська, магістерська) дослідження (його суть, тривалість, місце виконання кількість обстежуваних, їх характеристики), поверхово висвітлено стан практичної соціальної роботи.
9. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження або висновки не відповідають поставленим завданням.
10. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких використано матеріал.
11. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.
12. Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.
13. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

ПРОЦЕДУРА ПЕРЕВІРКИ КУРСОВИХ/КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ НА НАЯВНІСТЬ/ВІДСУТНІСТЬ ПЛАГІАТУ

Процедура перевірки курсових робіт здійснюється науковим керівником із використанням різних доступних ресурсів для перевірки.

Процедура перевірки кваліфікаційних робіт на наявність/відсутність плагіату передбачена Положенням «Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» та здійснюється відповідно до процедур Положення «Про виявлення та запобігання академічного плагіату у Бердянському державному педагогічному університеті».

Процедура перевірки кваліфікаційної роботи на можливу наявність академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації здійснюється не пізніше ніж за три тижні до дня захисту.

Перевірка кваліфікаційних робіт здійснюється за допомогою Антиплагіатної сертифікованої програми шляхом подання документу у Pdf-форматі адміністратору системи. Адміністратор системи за результатами перевірки формує Звіт подібності», який надається здобувачу. Для прийняття рішення щодо наявності/відсутності плагіату у кваліфікаційній роботі в структурних підрозділах створюються Експертні комісії в складі не менше 3-ох осіб, що мають науковий ступінь, які оцінюють «Звіт подібності» на наявність/відсутність плагіату. При потребі, для розгляду звіту подібності Експертна комісія може залучати автора та (або) рецензента. Рішення Експертної комісії оформлюється за встановленим зразком та передається відповідальній особі на рівні структурного підрозділу не пізніше ніж за 3 календарні дні з моменту одержання звітів подібності.

Загальний алгоритм здійснення перевірки текстів на академічний плагіат складається з наступних етапів:

1. Автор готує файл у форматі, прийнятному для перевірки на плагіат, та передає електронний варіант адміністратору системи.
2. Адміністратор завантажує електронний варіант твору у систему.
3. Система виявлення текстових збігів перевіряє твір та формує звіт подібності.
4. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення на розгляд Експертної комісії.
5. Експертна комісія приймає рішення щодо наявності академічного плагіату.

У системі запобігання академічного плагіату Університету в якості критерію оригінальності творів використовується показник рівня оригінальності тексту у відсотках, отриманих за допомогою програмно-технічних засобів перевірки на плагіат і відкоригований з урахуванням правомірних запозичень.

Для кваліфікаційних робіт рекомендованою є наступний рівень оригінальності твору:

Рівень оригінальності твору	Для кваліфікаційних робіт	Рекомендована дія
Високий	понад 85 %	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням
Задовільний	від 51% до 84%	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів.
Низький	менше 50%	Наявні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору

У разі наявності академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації, науковий керівник та здобувач вищої освіти повинні доопрацювати текст кваліфікаційної роботи та надати її для повторної перевірки сертифікованою антиплагіатною програмою. У випадку повторного негативного висновку здобувач не допускається до захисту кваліфікаційної роботи та відраховується за невиконання навчального плану. У разі позитивного рішення Експертної Комісії здобувач вищої освіти допускається до захисту кваліфікаційної роботи.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Представлені методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є узагальненням досвіду провідних ЗВО України з організації та написання наукових робіт зазначеного освітнього кваліфікаційного рівня, досвіду наукового керівництва такими роботами та базуються на Положеннях: «[Про організацію освітнього процесу в БДПУ](#)», «[Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті](#)», «[Про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті](#)», «[Про виявлення та запобігання академічного плагіату у Бердянському державному педагогічному університеті](#)», «[Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету](#)». Сподіваємось, що ці рекомендації стануть в нагоді здобувачам, які працюють над виконанням кваліфікаційних робіт різного рівня, а також викладачам, які здійснюють керівництво науковою роботою здобувачів.

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Зразок титульної сторінки курсової роботи

Форма № Н-6.01

Бердянський державний педагогічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

(повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТАз теорії та історії соціальної роботи

(назва дисципліни)

Тема:

«Практика соціальної допомоги в Київській Русі»Здобувача (ки) 2 курсу 204 СР групи
спеціальності 231 «Соціальна робота»Яни ЛИПОСАВИЦЬКОЇКерівник: старший викладач, кан. пед. наук,
Анастасія ПОПОВАКількість балів: 95 Оцінка: ECTS AЧлени комісії _____ Катерина ПЕТРОВСЬКА

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Анастасія ТУРГЕНЄВА

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Ірина СИЗОНЕНКО

(підпис) (прізвище та ініціали)

Запоріжжя, 2024

Зразок титульної сторінки кваліфікаційної роботи

Форма № Н-9.02

Бердянський державний педагогічний університетФакультет дошкільної, спеціальної та соціальної освітиКафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**Пояснювальна записка**
до кваліфікаційної роботимагістр
(освітній ступінь)

на тему

**«СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД СІМЕЙНИХ ФОРМ ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО
ІНКЛЮВАННЯ»**Виконала: здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
II курсу, групи М 25 СР
Галузь знань 23 Соціальна робота
спеціальності 231 «Соціальна робота»**ЯРОШЕНКО Єлизавета Олександрівна**Керівник:
к.пед.н., доцент Анастасія ПОПОВАРецензент: к.пед.н., доцент
Анастасія ТУРГЕНЄВА

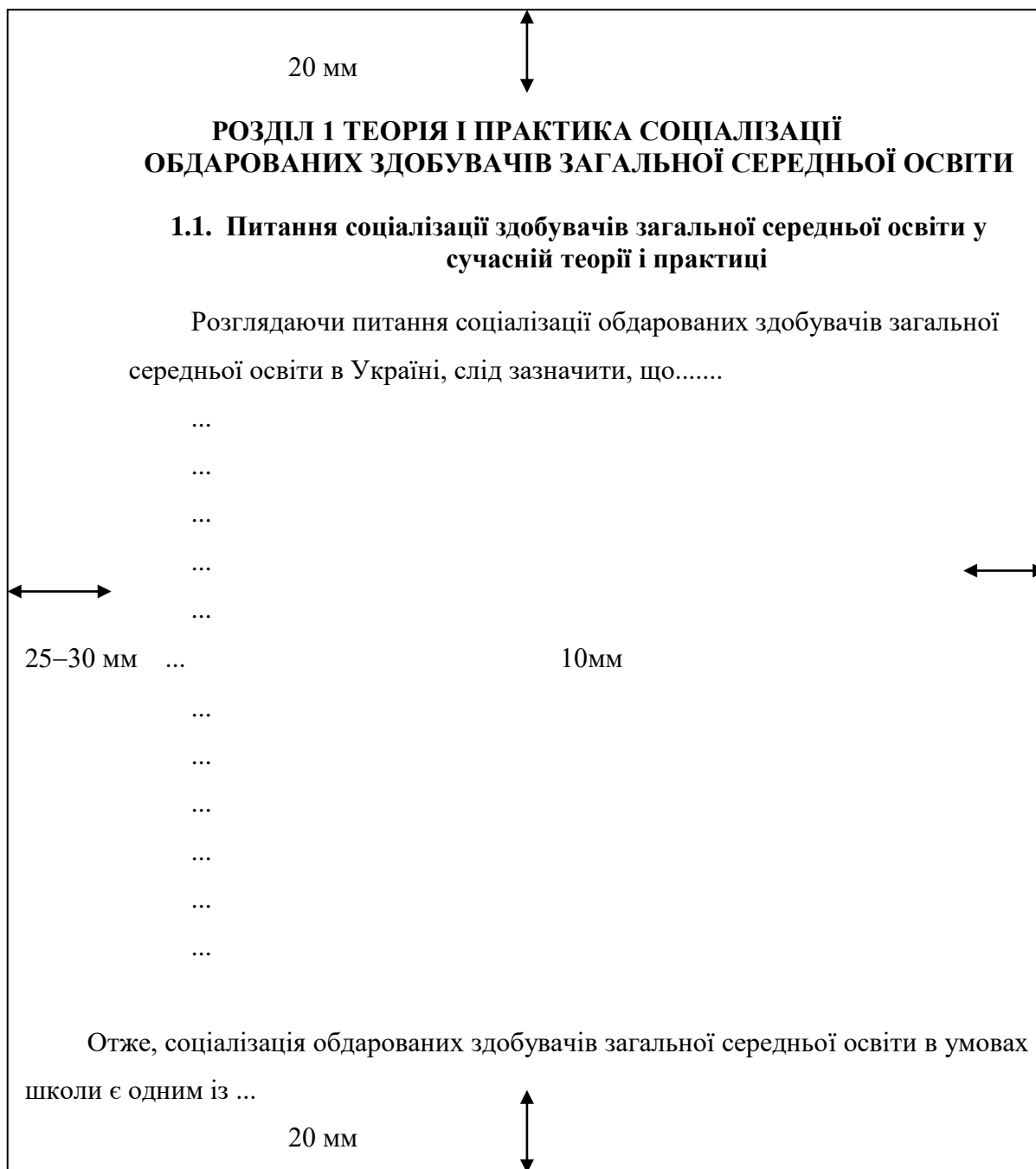
2024 р

Зразок змісту наукової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ У РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	6
1.1. Арт-терапія як технологія соціально-педагогічної діяльності	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Основні напрямки та види арт-терапії у соціально-педагогічній діяльності	120
1.3. Особливості використання арт-терапії у соціально-педагогічній діяльності при роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку у закладах позашкільної освіти	17
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ ЯК ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОБОТІ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ОШ	29
2.1. Організація і методика проведення дослідження	29
2.2. Експериментальна перевірка ефективності використання програми соціально-педагогічної арт-терапії у роботі закладів позашкільної освіти.	Ошибка!
2.3. Рекомендації щодо використання арт-терапії як технології соціально-педагогічної роботи у закладах позашкільної освіти.	47
Висновки до другого розділу	52
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ.....	67

Зразок оформлення сторінки

Список використаних джерел

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 7. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
<p style="text-align: center;">Чотири і більше авторів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 6. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
<p style="text-align: center;">Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 3. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
<p style="text-align: center;">Без автора</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 6. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 7. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 9. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження

	<ol style="list-style-type: none"> 10. актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 11. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 12. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 13. м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 14. 216 с. 15. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 16. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Группы интересов у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

<p style="text-align: center;">Дисертації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 3. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 5. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
<p style="text-align: center;">Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- 3. VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536. 6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556- 7. VII. Дата оновлення: 28.09.2017. 8. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 9. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543. 11. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 13. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141. 15. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Баланс-бюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
<p style="text-align: center;">Архівні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф.1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.

Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. 4./ авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.

<p>Бібліографічні показники</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. 3. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 4. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : 5. Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 6. 140-річчя від дня заснування). 7. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 8. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
<p>ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55- річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195– 197. 4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
<p>ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134– 137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 6. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. 2. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 3. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 4. Сірій М. І. Судова влада. Юридична енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВАНОГО ВИДАННЯ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломoeць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формування їх застосування. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломoeць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. Право України. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.

Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?id=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006
---------------------------	---

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

ПРОМІЖКИ МІЖ ЗНАКАМИ ТА ЕЛЕМЕНТАМИ ОПИСУ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ І ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РОЗРІЗНЕННЯ ЗНАКІВ ГРАМАТИЧНОЇ І ПРИПИСАНОЇ ПУНКТУАЦІЇ.

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Освітній ступінь магістр
Галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва)
Спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма: «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Катерина ПЕТРОВСЬКА

«__» _____ 202_ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

_____

Керівник
роботи

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “__” _____ року № _____

2. Строк подання здобувачем роботи «08» листопада 2021 року

3. Вихідні дані до роботи:

Об'єкт дослідження:

_____

Предмет дослідження:

_____

Мета дослідження:

_____

Завдання дослідження:

_____

Залежно від специфіки поставлених завдань нами було використано комплекс **методів:**

_____

_____

Зміст

---

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

---

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			

6. Дата видачі завдання «__» _____ 202__ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Опрацювання наукової літератури з досліджуваної теми	вересень-жовтень 202_р.	
2.	Коригування наукового апарату (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), уточнення плану роботи	жовтень 202_р.	
3.	Робота над першим розділом кваліфікаційної роботи	листопад-грудень 202_р.	
4.	Розробка методики констатувального експерименту (мета, завдання, діагностичний інструментарій)	січень 202_р.	
5.	Проведення констатувального експерименту	лютий 202_р.	
6.	На основі аналізу наукової літератури та одержаних результатів констатувального експерименту розробка програми формульованого експерименту	березень 202_р.	
7.	Написання тез доповіді на студентських Днях науки з теми дослідження	квітень 202_р.	
8.	Впровадження програми формульованого експерименту	травень-вересень 202_р.	
9.	Розробка методики контрольного експерименту	вересень-жовтень 202_р.	
10.	Обробка та інтерпретація результатів контрольного результату	листопад 202_р.	
11.	Редагування тексту кваліфікаційної роботи	листопад 202_р.	
12.	Доопрацювання та оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 202_р.	

Здобувач вищої освіти

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____

(підпис)

_____

(прізвище та ініціали)

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за галузю знань 23 Соціальна робота

спеціальністю 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійною програмою: «Соціальна робота та соціальна педагогіка»

на тему:

_____

(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис)

Євгенія ЛИНДІНА
(прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті дошкільної, спеціальної та соціальної освіти з 2024 року по 2025 рік повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за шкалою ЄКТС:

A_%, B_%, C_%, D_%, E_%

Секретар факультету _____
(підпис)

Марина АДАЄВА
(прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ виконала кваліфікаційну роботу на достатньому науковому рівні. Дослідниця обґрунтувала актуальність проблеми, чітко визначила науковий апарат, проаналізувала першоджерела, розробила експериментально-дослідницьку програму соціально-педагогічної арт-терапії. Магістрантка продемонструвала вміння самостійно здійснювати наукове дослідження, робити відповідні висновки.

Робота відповідає вимогам щодо досліджень даного рівня та може бути рекомендована до захисту.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач вищої освіти _____ допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Завідувач кафедри _____ Катерина ПЕТРОВСЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота
освітньо-професійної програми «Соціальна робота та практична психологія»
Світлани ВЛАСОВОЇ
**«Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах
сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування»**

Розвиток цивілізованого суспільства визначається не тільки його економічним, соціально-культурним рівнем, але й відношенням до знедолених дітей. Перехід від одного політичного устрою до іншого, поповнення складу безпритульних із соціально незахищених верств та груп ризику, криза сімейних стосунків, аморальна поведінка, асоціальні впливи оточення, безробіття спричинили зростання соціального сирітства в Україні.

У зв'язку із збільшенням кількості дітей, що залишилися без піклування батьків, зменшення мережі шкіл-інтернатів та визначення пріоритетом державної політики профілактику соціального сирітства, особливо важливим стає питання спеціальної професійної підготовки фахівців, здатних вести роботу в умовах сімейних форм влаштування, оптимізувати процес соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надавати адресну допомогу особам, що її потребують. Отже, актуальність теми кваліфікаційної роботи Світлани Власової не викликає сумнівів.

Варто зазначити узгодженість наукового апарату представленої роботи з вмінням аналізувати наукові джерела, представляти своє бачення у вирішенні завдань дослідження.

Кваліфікаційна робота включає теоретичний огляд наукових джерел із різних аспектів досліджуваної проблеми: сирітство як соціально-педагогічна проблема, генеза створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, інноваційних форм сімейного влаштування дітей та ін. На основі статистичних даних здобувачкою обґрунтовується потреба у підготовці кадрів для роботи з прийомними сім'ями, аналізуються поняття, критерії готовності до професійної діяльності.

Виправданим є, проведений магістранткою аналіз та узагальнення статистичних даних щодо зростання чисельності дітей без батьківської опіки та потреби в розробці нових підходів стосовно виховання і сімейного влаштування дітей-сиріт саме на засадах гуманізму.

Світлана Власова зазначає, що однією з проблем реформування системи піклування сьогодні є необхідність підготовки і перепідготовки кадрів, фахівців соціально-педагогічної сфери, які б професійно допомагали дітям та прийомним батькам взаємоадаптуватися, вміли б добирати і готувати потенційних усиновителів і прийомних батьків, а також дітей, котрі прийдуть до нових сімей.

Задля вирішення поставлених завдань Світланою Власовою було розроблено модель формування готовності студента вищого навчального закладу до роботи з прийомною сім'єю та запропоновано конкретний зміст фахової підготовки через реалізацію в рамках вивчення дисципліни «Соціальний супровід сім'ї» програми «Соціально-педагогічна робота в умовах інноваційних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Структура, зміст викладеної роботи відповідають існуючим вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, дають повне уявлення про роботу як самостійне та завершене дослідження.

Серед зауважень і побажань слід вказати на більш чіткого формулювання висновків та наявні стилістичні й технічні огріхи.

Проте, вказані недоліки не зменшують значущості роботи. Тому, кваліфікаційна робота Світлани Власової «Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки» може бути рекомендована до захисту.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

Ольга ГУРЕНКО

Орієнтовний перелік тем наукових робіт здобувачів вищої освіти

Додаток Є.1.

Тематика курсових робіт з дисципліни «Історія та теорія соціальної роботи»

1. Зародження соціальної теорії та практики на різних етапах розвитку суспільства.
2. Організація соціальної допомоги в античному світі.
3. Еволюція соціальної роботи: суспільні форми допомоги і взаємодопомоги.
4. Практика соціальної допомоги в Київській Русі (X–XIII ст.) .
5. Система соціальної допомоги на території України (XIV - XIX ст.).
6. Традиції українського благодійництва і меценатства як передумова розвитку професійної соціальної роботи.
7. Становлення і розвиток професійної соціальної роботи (XIX – XXI ст.)
8. Становлення системи соціальної роботи в незалежній Україні: еволюція, перспективи.
9. Виникнення та еволюція соціальної роботи (країна на вибір).
10. Формування громадянського суспільства засобами соціальної роботи.
11. Внесок фундаторів соціальної роботи в її розвиток (М. Річмонд, А. Саломон, Дж. Адамс та ін.).
12. Становлення сучасної системи соціальної роботи за кордоном.
13. Волонтерська діяльність в Україні і за кордоном.
14. Формування соціальної роботи у світовому культурно-освітньому середовищі.
15. Становлення соціальної роботи в країнах Європейського союзу: історичні тенденції, проблеми та перспективи.
16. Сучасні напрямки формування соціальної роботи в розвинених країнах світу.
17. Соціальна робота як наукова галузь, навчальна дисципліна та практична діяльність.
18. Становлення наукових основ соціальної роботи: теорії, моделі.
19. Теорії соціальної роботи як науковий фундамент соціальної роботи.
20. Актуальні напрями соціальної роботи як завдання соціальної політики в Україні.
21. Комплексні моделі втручання як технологічний підхід у соціальній практиці.
22. Соціальна політика: напрями та форми реалізації в контексті діяльності соціального працівника.
23. Соціальне обслуговування в системі соціальної роботи.
24. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов.
25. Державна допомога різним категоріям населення: нормативно-правовий аспект.
26. Сучасна класифікація моделей соціальної роботи.
27. Еволюція соціальної роботи як професії: історичний огляд та сучасні тенденції.
28. Теорія систем у контексті соціальної роботи: дослідження взаємодії між індивідами та системами.
29. Роль міжнародних організацій у розвитку соціальної роботи та подоланні соціальних проблем.
30. Теоретичні підходи до роботи з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах.

**Тематика курсових робіт
з дисципліни
«Технології соціальної роботи»**

1. Організація волонтерської діяльності у галузі соціальної роботи.
2. Форми і методи діяльності територіального центру соціального обслуговування, спрямованої на соціальну допомогу та підтримку осіб з функціональними обмеженнями.
3. Технології, форми і методи діяльності центрів медико-соціальної реабілітації осіб з обмеженими можливостями
4. Форми і методи діяльності територіального центру соціального обслуговування, спрямованої на соціальну допомогу та підтримку осіб похилого віку.
5. Соціальне обслуговування осіб з функціональними обмеженнями в умовах закладу постійного перебування.
6. Соціальна реабілітація осіб, що страждають наркотичною залежністю.
7. Технології соціальної роботи зі споживачами ін'єкційних наркотиків
8. Діяльність громадської організації [назва] у контексті соціальної роботи з конкретною категорією клієнтів [вказати, якої].
9. Форми і методи соціальної роботи з сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах.
10. Соціальна робота з безпритульними і бездоглядними дітьми.
11. Специфіка соціальної роботи з дітьми, які зазнали сімейного насилля.
12. Технології соціальної роботи з дітьми та молоддю за місцем проживання.
13. Використання соціально-профілактичного тренінгу в роботі соціального працівника.
14. Інформаційно-рекламні технології в роботі соціального працівника.
15. Популяризація здорового способу життя як напрям соціальної профілактики в громаді.
16. Пріоритетні напрямки професійної діяльності соціального працівника як суб'єкта реалізації державної соціальної політики.
17. Профілактика та шляхи подолання професійного вигорання у соціальній роботі
18. Сучасні моделі підготовки соціального працівника до професійної діяльності.
19. Технологія волонтерського руху як ресурсу соціальної роботи в громаді.
20. Технологія розробки та впровадження соціальних проектів.
21. Бродяжництво та бездоглядність як проблема соціальної роботи і шляхи їх попередження та подолання.
22. Державна соціальна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як суб'єкти реалізації соціальної політики України.
23. Інноваційні технології діяльності громадських організацій.
24. Особливості роботи соціального працівника в соціально-реабілітаційних закладах.
25. Організація і управління діяльністю студентських соціальних служб у закладах вищої освіти України.
26. Специфіка соціальної роботи з багатодітною (неповною, прийомною) сім'єю.
27. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.
28. Технологія консультування в соціальній роботі з конфліктними сім'ями.
29. Форми і методи соціальної роботи з особами, які зазнали насильства.
30. Технології соціальної роботи з різними категоріями мігрантів.
31. Роль соціальної технологізації в оптимізації соціальної сфери
32. Технології соціальної роботи в пенітенціарній системі
33. Технології соціально - психологічної роботи з клієнтами, які схильні до суїциду.
34. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій
35. Технології створення груп взаємодопомоги людей, ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД

36. Технології роботи із засудженими в місцях позбавлення волі
37. Технології соціальної ресоціалізації та адаптації осіб, які звільнились з місць позбавлення волі.
38. Зміст роботи соціального працівника у контексті підготовки до звільнення осіб, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі.
39. Технології анімаційної діяльності соціального працівника.
40. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи
41. Зміст і форми соціальної роботи з особами з девіантною поведінкою
42. Технології комунікативної діяльності соціального працівника
43. Технології управління в соціальній роботі.
44. Технології соціальної підтримки населення в Україні
45. Технології розвитку та вдосконалення індивідуально-психологічних особливостей особистості.
46. Технології групового вирішення проблеми в соціальному управлінні.
47. Технологія організації та етапи групової роботи.
48. Технологія організації та етапи індивідуальної роботи з клієнтом.
49. Особливості використання психолого-орієнтованих технологій в соціальній роботі
50. Особливості використання соціолого-орієнтованих технологій в соціальній роботі.
51. Комплексно-орієнтовані технології в системі соціальної роботи
52. Технологія посередництва (фасилітації) у системі соціального обслуговування осіб, які опинились у складних життєвих ситуаціях.
53. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками.
54. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей з інвалідністю
55. Технології роботи по створенню іміджу закладу соціальної допомоги.
56. Технологія усиновлення дітей-сиріт та дітей, що залишилися без батьківського піклування прийомними сім'ями.
57. Технології артотерапії в соціальній роботі.
58. Технології соціальної роботи з безробітною молоддю.
59. Технології соціальної роботи з надання допомоги малозабезпеченим сім'ям.
60. Технології соціальної роботи підтримки психологічної стабільності людей похилого віку.
61. Методи індивідуальної роботи та їх використання в соціальній роботі.
62. Методи групової роботи та їх використання в соціальній роботі.
63. Профілактика соціального сирітства в службах соціального захисту населення.
64. Метод кейс-стаді та його застосування в практиці соціальної роботи.
65. Технології соціальної роботи з адептами релігійних організацій деструктивного спрямування.
66. Теоретико-технологічні основи процесу соціального супроводу клієнтів з обмеженими можливостями.
67. Особливості організації вуличної соціальної роботи у контексті повноважень соціального працівника.
68. Специфіка ігрової діяльності в системі соціальної роботи.
69. Специфіка надання соціальних послуг в умовах сучасних викликів.

**Тематика курсових робіт
з дисципліни
«Технології соціально-педагогічної діяльності»**

1. Британська модель соціальної допомоги дітям.
2. Бродяжництво та бездоглядність і шляхи попередження та подолання.
3. Державна соціальна служба та центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді як суб'єкти реалізації соціальної політики України.
4. досвід сімейної політики в країнах європейського союзу.
5. Дотримання професійно-етичної культури взаємодії соціального педагога з сім'єю.
6. закордонний досвід підготовки соціальних працівників.
7. Запровадження соціально-педагогічних технологій превентивного виховання в загальноосвітніх навчальних закладах.
8. Інноваційні технології діяльності громадських організацій.
9. Інтерактивні методи формування активної громадянської позиції учнівської молоді.
10. Інтерактивні форми і методи в освітньо-профілактичній діяльності соціального педагога.
11. Інформаційно-рекламні технології в роботі соціального педагога.
12. Корекційно-реабілітаційна робота з важковиховуваними дітьми.
13. Метод “рівний-рівному” як засіб залучення учнівської молоді до просвітницької діяльності.
14. Методи та форми роботи соціального педагога з неблагополучною сім'єю.
15. методи та форми соціально-педагогічної профілактики дезадаптації учнів.
16. Методика проведення тренінг-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя.
17. Методика роботи соціального гувернера з дітьми з особливими потребами.
18. методика роботи соціального педагога в спеціальних закладах для дітей-правопорушників.
19. Методика соціально-педагогічної роботи з дітьми “групи ризику”.
20. Методичні засади соціально-педагогічної профілактики схильності до алкоголізму.
21. Організація інклюзивного освітнього простору в навчальних закладах України.
22. Організація профорієнтаційної роботи в загальноосвітній школі як напрям діяльності соціального педагога.
23. Організація соціально-педагогічного супроводу дітей із проявами соціальної дезадаптації.
24. Організація соціально-педагогічної діяльності в загальноосвітніх закладах.
25. Організація соціально-педагогічної роботи в позашкільних навчальних закладах.
26. Особливості роботи соціального педагога в дитячих та молодіжних громадських організаціях.
27. Особливості роботи соціального педагога в соціально-реабілітаційних закладах.
28. Особливості соціально-педагогічної роботи з наркозалежною молоддю.
29. Популяризація здорового способу життя як напрям соціальної профілактики в громаді.
30. Пріоритетні напрямки професійної діяльності соціального педагога як суб'єкта реалізації державної соціальної політики.
31. Профілактика та шляхи подолання професійної деформації.
32. Розвиток соціально-педагогічної діяльності у Великобританії: традиції та сучасні підходи.
33. Системи соціально-педагогічної роботи в європейських країнах.
34. Скандинавська модель ювенальної юстиції.

35. Соціальна підтримка осіб, які живуть із віл/снід.
36. Соціальна реабілітація осіб з особливими потребами засобами туристсько-краєзнавчої діяльності.
37. Соціальні реформи у скандинавських країнах.
38. Соціально-педагогічна діяльність в конфесіях.
39. Соціально-педагогічна діяльність з профілактики девіантної поведінки в умовах загальноосвітньої школи.
40. Соціально-педагогічна діяльність як чинник оптимізації виховного процесу в громаді.
41. Соціально-педагогічна профілактика сімейного неблагополуччя.
42. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми матерями.
43. соціально-педагогічна робота у Франції.
44. Соціально-педагогічний патронаж як форма взаємодії сім'ї та державних установ.
45. Соціально-педагогічний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
46. Соціально-педагогічні умови адаптації вихованців до життя в закладах інтернатного типу.
47. Соціально-педагогічні умови використання засобів масової інформації у соціальному вихованні підлітків.
48. Соціально-педагогічні умови дозвіллевої соціалізації дітей та молоді.
49. Соціально-педагогічні умови профілактики адиктивної поведінки підлітків.
50. Соціально-педагогічні умови профілактики наркоманії серед дітей підліткового віку.
51. Соціально-педагогічні умови профілактики шкільного булінгу.
52. соціально-педагогічні умови формування здорового способу життя підростаючого покоління.
53. Соціально-правовий захист дітей та молоді як напрям професійної діяльності соціального педагога.
54. Соціально-реабілітаційна робота з особами, що стали жертвами несприятливих умов соціалізації.
55. Специфіка соціально-профілактичної роботи в закладах інтернатного типу.
56. специфіка технологій соціальної роботи в країнах європейського союзу.
57. становлення та розвиток соціально-педагогічної роботи у США.
58. Сучасні моделі підготовки соціального педагога до професійної діяльності.
59. Сучасні соціально-педагогічні моделі виховання дітей та молоді.
60. Тенденції розвитку соціального захисту в країнах сходу: Китай, Японія.
61. Технологія волонтерського руху як ресурсу соціально-педагогічної діяльності в громаді.
62. Технологія розробки та впровадження соціальних проектів.
63. Технологія співпраці соціального педагога з педагогічним колективом загальноосвітньої школи.
64. Технологія створення і соціального супроводу сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
65. традиції соціалізації різновікових груп в Європі та США.
66. Форми і методи попередження насильства над дітьми.
67. Формування гендерної культури підлітків як умова сприятливого соціального співіснування.
68. Формування правової культури дітей підліткового віку в школах інтернатного типу.
69. Шведська модель соціальної роботи.
70. Організація розвитку наставництва в умовах компетентнісно-зорієнтованої парадигми.

Тематика кваліфікаційних бакалаврських робіт

Додаток Є.4.

1. Роль соціального педагога в підтримці дітей з особливими потребами в освітніх установах.
2. Вплив соціально-педагогічних програм на підвищення ментального здоров'я молоді.
3. Соціально-психологічний аспект взаємодії соціальних працівників із сім'ями, які пережили кризові ситуації.
4. Роль соціальної роботи у підтримці психосоціального благополуччя літніх людей.
5. Вплив інтернету та соціальних мереж на психологічне здоров'я сучасної молоді.
6. Розвиток соціально-психологічної компетентності у соціальних працівників.
7. Специфіка соціальної роботи з мігрантами та біженцями: соціально-психологічні виклики.
8. Роль ментора як агента соціалізації обдарованої молоді.
9. Взаємодія соціальних працівників зі службами охорони дитинства: ефективні механізми та технології.
10. Вплив наркотичних речовин на молодь: стратегії соціально-педагогічного втручання та профілактика.
11. Соціально-психологічні аспекти реабілітації осіб залежних від наркотиків.
12. Ефективність програм виховання дітей з відкладеним розвитком у сім'ях та закладах освіти.
13. Гендерна проблематика у соціальній роботі: дослідження соціальних стереотипів та нерівності.
14. Соціальні мережі як інструмент розвитку підтримки та співпраці серед соціальних робітників.
15. Специфіка соціальної роботи з людьми похилого віку: соціально-психологічні/соціально-педагогічні аспекти.
16. Специфіка соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами: соціально-психологічні/соціально-педагогічні аспекти.
17. Соціальна робота в умовах кризового управління: психологічна стійкість соціальних працівників.
18. Система профілактики професійного вигорання фахівців соціальних служб/соціальних працівників.
19. Роль медіа в формуванні соціальних стереотипів і публічної думки щодо важливих соціальних питань.
20. Соціальні працівники та інклюзивна освіта: сприяння рівності та доступності освітніх можливостей.
21. Соціально-психологічні аспекти допомоги постраждалим від домашнього насильства.
22. Соціальна робота з мігрантами/ Соціальна підтримка мігрантів у новому соціальному середовищі.
23. Вплив соціокультурних факторів на процес соціалізації дітей з інших країн в шкільних умовах.
24. Аналіз ефективності програм професійного розвитку соціальних працівників.
25. Специфіка соціальної роботи у сфері насильства над дітьми: розуміння та профілактика.
26. Взаємозв'язок між безробіттям і психологічним станом людей: роль соціальних працівників.
27. Ефективність програм з профілактики та реабілітації для молоді з інтернет-залежністю.
28. Вплив гомофобії та трансфобії на психічне здоров'я і соціальну інтеграцію ЛГБТ+ осіб."
29. Соціальна підтримка осіб, які постраждали від торгівлі людьми: соціальні, психологічні та юридичні аспекти."
30. Вплив COVID-19 на психічне здоров'я та соціальний добробут населення: роль соціальної роботи в умовах пандемії.

31. Вплив COVID-19 на особливості організації соціальної роботи в системі соціальної роботи.
32. Вплив війни на психічне здоров'я та соціальний добробут населення: роль соціальної роботи в умовах пандемії.
33. Вплив війни на особливості організації соціальної роботи в системі соціальної роботи.
34. Взаємозв'язок між відсутністю батьківського піклування та дитячими психологічними проблемами.
35. Соціальна робота з сім'ями, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.
36. Роль соціальних працівників у попередженні домашнього насильства.
37. Технології соціально-педагогічної підтримки підлітків з труднощами соціальної взаємодії у загальноосвітньому закладі.
38. Віктимізація особистості в процесі соціалізації на сучасному етапі життєдіяльності.
39. Соціально-педагогічна підтримка ціннісно -орієнтованої активності підлітків.